

Висновки. Отже, незважаючи на те, що вчені та педагоги-практики здійснюють постійний пошук стратегій та методів навчання академічно обдарованих учнів, означена проблема потребує свого подальшого дослідження та обґрунтування. При цьому варто враховувати, що програми та методики навчання обдарованих дітей повинні якісно відрізнятися від програм та методик навчання однолітків із середнім рівнем розвитку. Дане питання набуває сьогодні неабиякої актуальності, адже від розвитку потенціалу обдарованих школярів залежить майбутнє будь-якої нації й держави в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубасенюк А. А. Стратегії обучения одаренных детей [Электронный ресурс] / А. А. Дубасенюк. – Режим доступа : <http://examanswer.ru/dlya-shkolnika/zadachi/strategii-obucheniya-odarenyh-detei/>.

2. Наказ МОН України «Про затвердження примірною Положення про класи з поглибленим вивченням окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» № 312 від 08 квітня 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/3675/.

3. Онацький В. М. Стратегії розвитку та навчання академічно обдарованих дітей в умовах загальноосвітньої школи [Електронний ресурс] / В. М. Онацький. – Режим доступу : http://man.gov.ua/ua/resource_center/workshop/about_giftedness/_544.

4. Полицяк Н. І. Моделі навчання обдарованої молоді Джозефа Рензуллі / Н. І. Полицяк // Нова педагогічна думка. – 2014. – № 1. – С. 30.

5. Рензуллі Дж. С. Модель обогащающего школьного обучения: практическая программа стимулирования одаренности детей / Дж. С. Рензуллі, С. М. Рис // Основные современные концепции творчества и одаренности : сб. статей / под ред. Д. Б. Богоявленской. – М. : Молодая гвардия, 1992. – С. 214 - 242.

6. Савенков А. И. Количественные и качественные характеристики содержания образования одаренных детей / А. И. Савенков // Одаренный ребенок. – 2012. – № 5. – С. 6-20.

7. Слинькова В. И. Образовательные стратегии поддержки детской одаренности [Электронный ресурс] / В. И. Слинькова. – Режим доступа : <http://www.den-za-dnem.ru/page.php?article=953>.

8. Туриніна О. Л. Психологія творчості : навч. посіб. / О. Л. Туриніна. – К. : МАУП, 2007. – 160 с.

Дата надходження до редакції: 09.07.2014 р.

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

УДК 811.161.2:81*243

Уляна СОЛОВІЙ,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету

ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВНЗ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД

У статті розглядаються актуальні проблеми вивчення української мови як іноземної у вищих навчальних закладах нефілологічного профілю; описуються принципи організації та подання навчального матеріалу на практичних заняттях для студентів-іноземців, що успішно засвоїли пропедевтичний курс з української мови як іноземної на підготовчому відділенні; репрезентується один із комунікативних блоків робочого зошита «Українська мова як іноземна».

Ключові слова: вивчення, комплексний підхід, комунікативний блок, методика викладання, мотивація, українська мова як іноземна.

В статье рассматриваются проблемы изучения украинского языка как иностранного в высших

учебных заведениях нефилологического профиля; описываются принципы организации и презентации учебного материала на практических занятиях для студентов-иностранцев, которые успешно усвоили пропедевтический курс украинского языка как иностранного на подготовительном отделении; репрезентується один из коммуникативных блоков рабочей тетради «Украинский язык как иностранный».

Ключевые слова: изучение, комплексный подход, коммуникативный блок, методика преподавания, мотивация, украинский язык как иностранный.

Current problems of learning Ukrainian as a foreign language at higher educational non-philological establishments are examined in the

article. The principles of organization and presenting the educational material at practical classes for foreign students, who have successfully learned the propaedeutic course in Ukrainian as a foreign language at the preparatory department, are described. One of the communication sections of the workbook «Ukrainian as a foreign language» is presented.

Key words: learning, comprehensive approach, communication section, teaching methods, motivation, Ukrainian as a foreign language.

Сфера вивчення та викладання мови як іноземної включає ряд важливих ментально-комунікативних процесів, що захочують учасників навчального процесу до роздумів над рядом важливих запитань:

- Що ми робимо, коли розмовляємо один з одним або пишемо один до одного?
- Що дозволяє нам діяти саме так?
- Як багато нам необхідно вивчити, щоб користуватися новою мовою?
- Як ми визначаємо свої цілі й фіксуємо прогрес на шляху від повного невігластва до ефективного володіння новою мовою?
- Як відбувається вивчення мови?
- Що ми можемо зробити для того, щоб допомогти собі та іншим краще засвоїти мову? [3, с. 7].

Власне, відповідь (чи спроба відповіді) на ці запитання дозволить визначити основні принципи у практиці вивчення та викладання будь-якої мови як іноземної, української зокрема (УМІ). Питання методики викладання дисципліни у вищих навчальних закладах України нефілологічного профілю є надзвичайно актуальним через слабку, а часто й відсутню мотивацію, неналежну підготовку викладачів із навчальної дисципліни, єдиної типової програми, а звідси – і відсутність спільного підходу до розподілу годин, методики і тематики проведення практичних занять, системи оцінювання рівня знань студентів-іноземців тощо.

Оцінюючи питання, запропоновані для вирішення в контексті загальної мовної політики Радою Європи у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, важливо продовжити їх ряд «власне українськими», актуальними суто для нашої держави. Насамперед це слабка мотивація студентів-іноземців російськомовної частини України у вивченні державної мови. Наступною важливою проблемою є відсутність єдиного цілісного системного підходу до викладання УМІ. Не менш значущими вважаємо питання надмірної «теоретизації» навчального процесу, акцентуації на писемному мовленні, відсутності живого спілкування та неналежного рівня навчально-методичної бази.

Опираючись на методику викладання англійської (німецької, польської, російської тощо) мови як іноземної, потрібно пам'ятати про відсутність інформаційних кордонів, вільний доступ до інформації та можливість обміну досвідом із низкою інших держав із давньою практикою викладання державної мови як іноземної з високим рівнем мотивації.

Коротко зупинимось на структурі та змістовому наповненні запропонованих нами у робочому зошиті «Українська мова як іноземна» (Н. Л. Куйловська, У В. Соловій) практичних занять з УМІ для іноземних студентів вищих навчальних закладів, що успішно засвоїли пропедевтичний курс із вивчення

навчальної дисципліни на підготовчому відділенні. Беручи до уваги комплексний підхід до вивчення української мови як іноземної з урахуванням домінуючої необхідності вільного володіння усним мовленням на початкових етапах пізнання «іншої мови», ми пропонуємо системне навчання мові на основі актуального на даному етапі мовленнєвого розвитку лексичного матеріалу, що є базовим елементом побутового спілкування автохтонних носіїв мови – українців.

Лексичні теми – комунікативні блоки – охоплюють основні сфери життя та діяльності індивіда в україномовному середовищі. Вони дають можливість розширити словниковий запас і вдосконалити його практичне застосування, а також закріпити вміння використовувати базові знання з граматики, лексикології, орфографії, орфоепії, графіки, пунктуації. У кожному тематичному комунікативному блоці запропоновано найбільш уживані слова та вирази, вправи з різних розділів мовознавства, діалоги й тексти для читання.

Як практичну репрезентацію теоретичних відомостей пропонуємо частину навчально-методичної розробки з навчальної дисципліни для студентів-іноземців вищих навчальних закладів нефілологічного профілю, що є частиною робочого зошита «Українська мова як іноземна» [5, с. 50-54].

Тема: Побут, дім. Мій типовий день

Слова та словосполучення для активного вжитку:

балкон, будинок (дім, житло, помешкання, хата), ванна, великий, вітальня, дах (горище), дешевий, дитяча, дорогий, ексклюзивний, затишний, зручний, ідальня, кабінет, квартира, комфортний, коридор, кухня, лоджія, малий, модерний, незручний, непрактичний, передпокій, підвал, практичний, світлий, спальня, спокійний (тихий), сучасний.

Вправа 1. Заповніть таблицю, використовуючи слова з довідки:

Вітальня	Кухня	Спальня	Ванна кімната	Коридор

Для довідок: пральна машина, електрична (газова) плита, душова кабіна, двоспальне ліжко, домашній кінотеатр, унітаз, вішалка, камін, фен, журнальний столик, велике дзеркало, міксер, картина художника-мареніста, машина для миття посуду, скатертина, книжкова шафа, шітка для одягу, домашній телефон, набір декоративної косметики, бра, шафа для взуття, комод, сімейне фото, мікрохвильова піч, настінний годинник, будильник, смітник, попільник, абажур, крем для взуття, шкіряний диван.

Вправа 2. Узгодьте прикметники з іменниками в роді та числі:

Зручний: ліжко, диван, лоджія, стільці.

Великий: кімната, вікно, балкони, стіл.

Світлий: вітальня, шпалери, приміщення, колір.

Сучасний: ванна-кімната, телевізор, меблі, дзеркало.

Вправа 3. Перепишіть речення. Поставте іменники, що в дужках, у правильну відмінкову форму.

Зверніть увагу на використання прислівників місця та сполучень прийменників з іменниками:

1. Праворуч від (ліжко) _____ стоїть шафа.
2. Ліворуч від (пральна машина) _____ розташована душова кабіна.
3. Над (диван) _____ у (вітальня) _____ висить картина.

4. Під (умивальник) _____ стоїть смітник.
5. На (журнальний столик) _____ лежать газети й декілька книг.
6. Біля (вікно) _____ на (тераса) _____ стоїть крісло-гойдалка.
7. Посеред (кімната) _____ лежить круглий килим.

Вправа 4. Що зображено на малюнках? Опишіть кожну ілюстрацію, використовуючи лексику із попередніх вправ.

Вправа 5. Прочитайте слова, правильно наголосуючи їх.

Вартість, вода, електрика, купівля, оренда, опалення, продаж, ціна, площа, кредит, послуги, житло, квартира, помешкання, газ, ділянка, лічильник.

Вправа 6. Утворіть доконаний вид дієслів.

вмикати — _____	вимикати — _____
здавати — _____	купувати — _____
наймати — _____	підвищувати — _____
платити — _____	приватизувати — _____
продавати — _____	шукати — _____

Вправа 7. Використовуючи лексику із вправ 5 та 6, утворіть дієслівні словосполучення. Зверніть увагу на відмінкові форми іменників.

Вправа 8. За допомогою словосполучень чи речень поясніть значення складних слів.

Квартплата, компослуги, старожил, новосел, дитсадок, евроремонт.

Вправа 9. Прочитайте оголошення про оренду помешкань. Поміркуйте, які з них ви б запропонували:

- молодій парі без дітей;

• Здаю 2-кімн. кв. недалеко від центра міста – 58 кв.м; косм.ремонт, бойлер, усі меблі, техніка, пральна машина, холодильник, м/п вікна, брон. двері, Інтернет. Чиста квартира в спокійному районі. Ц.1500 грн + кп. Тел. 0521234567.

• 3-кімн. кв. 75 кв. м, 2-й пов., є/р, два балкони, а/о, лічильники води/газу. Найвні всі меблі, телефон, Інтернет, кабельне телебачення, телевізор, холодильник, газова плита, фортепіано. Кімнати окремі, великий коридор. Через дорогу – школа й дитсадок. Недалеко автостоянка. Ціна 3000 грн. Тел. 0691234567.

- людям, котрі приїхали на відпочинок;
- сім'ї з дітьми дошкільного й молодшого шкільного віку;
- двом студентам.

• Здаю 2-кімн. кв. 70 кв. м у новобудові для сім'ї без дітей, дорогий ремонт, нові меблі, вмонтовані кухня й шафи-купе, барна стійка, спальний гарнітур, нова побутова техніка, 2 лоджії, будинок з ліфтом, 3 поверх. Ц.310 у.о.+ кп. Тел. 0531234567.

• Здається в оренду на короткотривалий термін двоповерховий будинок у м. Яремче (відоме курортне містечко в Івано-Франківській області), 199 м², є/р, а/о, два санвузли, ванна, душова кабіна, дві великі лоджії, підігрів підлоги, меблі, холодильник, телевізор, мікрохвильова піч, посудомийна та пральна машини. Велике подвір'я, сад, гараж, альтанка. 10 хв до водоспаду. Ціна договірна. Звертайтеся за тел. 0311537567.

Вправа 10. Ви шукаєте двокімнатну квартиру недалеко від центра міста. Опишіть, якою б ви

хотіли її бачити. Напишіть відповідне оголошення в газету.

Вправа 11. Прочитайте записи в щоденниках Алі та Вікторії Михайлівни. Складіть усну розповідь про те, що робив минулого тижня Алі та що запла-

новано на цей період у Вікторії Михайлівни. Ким є, на вашу думку, власники щоденників? Кількома фразами опишіть їх.

Щоденник Алі

Понеділок

Залізничний вокзал, зустріти Аммара (18.15).

Вівторок

Важливо! Здати книги в бібліотеку.

Середа

Квиток на літак.

Подарунки додому.

Четвер

У Юсефа Крок! (8.00).

П'ятниця

День народження в Каті.

Субота

Ретро-вечірка, дискотека «Dance». Дрес-код!

Неділя

Футбол «Челсі – Барселона» (18.00).

Щоденник Вікторії Михайлівни

Понеділок

Перескладання модуля, група 33 (медики).

Вівторок

Манікюр, салон «Краса».

Середа

Не забути! Батьківські збори в Оленки (17.30).

Четвер

Засідання кафедри (14.00).

Заповнити відомість!

П'ятниця

Перукарня «Чарівниця» (12.45).

Субота

Брудні вікна!

Порожній холодильник!

Неділя

Сімейний пікнік на березі річки.

Вправа 12. Запитайте свого друга/подругу, що він/вона зазвичай робить у першу чергу?. Запишіть запитання й відповіді.

З р а з о к : *Зазвичай спочатку я ..., а потім*

1. Чистити зуби / одягатися.
2. Вмиватися / пити каву.
3. Снідати / чистити зуби.
4. Одягатися / розчісуватися.
5. Мити руки / обідати.
6. Готуватися до занять / дивитися телевізор.
7. Готувати вечерю / готуватися до занять.

Вправа 13. Поставивши дієслова у форму третьої особи однини теперішнього часу, розкажіть про традиційний день пані Марії.

Що зазвичай робить пані Марія щодня?

- А. Забирати дітей зі школи й садка та вести їх додому.
- Б. Купувати у супермаркеті продукти.
- В. Відвозити Дмитрика в садок, а Наталю – до школи.
- Г. Готувати вечерю.
- І. Готувати для дітей та чоловіка сніданок.
- Д. Вкладати дітей спати.
- Е. Прибирати в будинку, прати, прасувати, мити вікна, готувати обід.
- Є. Будити Дмитрика й Наталю, допомагати їм одягатися.
- Ж. Допомагати Наталі виконати домашнє завдання.

Вправа 14. Організуйте традиційний день пані Марії. Зверніть увагу на відмінкові форми числівників на позначення часу.

- О 7.00 пані Марія _____
 О 7.20 _____
 О 8.00 _____
 З 9.10 до 10.30 _____
 З 11.00 до 16.00 _____
 Між 16.30 та 17.00 _____
 О 17.30 _____
 З 19.00 до 20.00 _____
 О 21.00 _____

Вправа 15. Давши відповіді на запитання, доповніть міні-текст необхідною інформацією та перекажіть його. Намалюйте будинок своєї мрії.

Дім моєї мрії

Якби я мав мільйон доларів, я б купив (який?) будинок. Він знаходився б (де?). На території будинку мали б бути (що?). У моєму будинку-мрії заплановано (скільки?) кімнат. Серед них (що?). Найкрасивішою з усіх кімнат буде (що?), тому що (чому?). У своєму будинку-мрії я б хотів жити (з ким?).

Отже, запропонована нами розробка однієї з тем, що входить до переліку комунікативних блоків практичного курсу вивчення української мови як іноземної для студентів I курсу першого семестру навчання, репрезентує комплексний підхід до викладання, що базується на переважаючому «усному» компоненті пізнання мови, на вивченні граматичного матеріалу у процесі виконання практичних завдань, а не на «бездумному» заучуванні текстів як репрезентантів окремих граматичних чи орфографічних правил без можливості їхнього застосування у повсякденному активному спілкуванні. Це дозволить підсилити мотивацію, сформувані вміння та впевненість студентів-іноземців у використанні нового мовленнєвого досвіду у повсякденному житті з урахуванням реалій території, на якій вони перебувають.

УДК 372

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінницька В. М. Українська мова. Практичний курс граматики для студентів-іноземців : підручник / В. М. Вінницька, Н. П. Плющ. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – 272 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видан. С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Зайченко Н. Ф. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення / Н. Ф. Зайченко, С. А. Воробйова. – К. : Знання України, 2004. – 323 с.
4. Куйловська Н. Л. Українська мова як іноземна (основний курс) : робочий зошит для студентів факультету підготовки іноземних громадян (I курс, модуль №1, модуль №2, спеціальність «Лікувальна справа») / Н. Л. Куйловська, У. В. Соловій. – Івано-Франківськ : ІФНМУ, 2013. – 152 с.
5. Бахтіярова Х. Ш. Українська мова. Практичний курс для іноземців / Х. Ш. Бахтіярова, С. С. Лукашевич, І. З. Майданюк [та ін.]. – Тернопіль : Укрмедкнига, 1999. – 319 с.
6. Christiane Lemcke, Lutz Rohrmann, Theo Scherling. Berliner Platz 2 : Deutsch im Alltag für Erwachsene. Lehr- und Arbeitsbuch 2. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York, 2003. – 272 s.
7. Hartmut Aufderstraße, Heiko Bock, Mechthild Gerdes, Jutta Müller and Helmut Müller. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. – Max Hueber Verlag, 1998. – 240 s.
8. Hartmut Aufderstraße, Heiko Bock, Karl-Heinz Eisfeld, Hanni Holthaus, Jutta Müller, Uthild Schütze-Nöhmke. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch. – Max Hueber Verlag, 2000. – 220 s.
9. Malolepsza Malgorzata, Szymkiewicz Aneta. Hurra!!! Po polsku 1. Podręcznik studenta. Prolog. 2010. – 168 s.

Дата знаходження до редакції: 15.09.2014 р.

Марія ТАДЕЄВА,

доктор педагогічних наук, професор,
 завідувач кафедри іноземних мов та українознавства
 Національного університету водного господарства
 та природокористування

Лариса КУПЧИК,

старший викладач кафедри іноземних мов
 та українознавства
 Національного університету водного господарства
 та природокористування

ЛІНГВОПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ШКОЛАХ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

У статті проаналізовано основні лінгвопсихологічні особливості вивчення іноземних мов у німецькомовних країнах на сучасному етапі, до яких належать оптимальний вік запровадження вивчення

першої іноземної мови в школі та вплив фактора «стать» на вивчення іноземних мов. Виокремлено роль мотивації та необхідність її збереження серед учнів середньої і старшої школи при вивченні